

REDACTIONEEL GEDEELTE

DE BEHOEFTE AAN TANDARTSEN

In een vorig nummer van dit Tijdschrift vindt men een belangwekkende statistiek van de hand van Buisman, waarin hij de opgaven van het jaarboekje verwerkt heeft, om een beeld te geven van de veranderingen, die in den loop der laatste 20 jaren hebben plaats gehad, wat betreft het aantal tandheelkundigen.

Dit deed voor ons opnieuw de vraag rijzen, of de toename die hier geconstateerd is, voldoende mag heeten en of — indien deze zoo voortgaat — die toename ook voor de toekomst bevredigend zal zijn.

Dat deze vraag niet alleen van theoretisch, doch ook van practisch belang is, behoeft ternauwernood worden vastgesteld. Immers beroepen bijv. de tandtechnici zich — bij hun aandringen op een beperkte tandheelkundige bevoegdheid — op een tekort aan tandheelkundige hulp, en zal ook bij de definitieve regeling van het tandheelkundig onderwijs het inzicht in deze kwestie een niet onbelangrijke rol kunnen spelen.

Men zal zich dan niet zonder meer op het standpunt kunnen stellen, er is een tekort of er is geen tekort, of wel er zal in de toekomst al of niet een tekort zijn, doch men zal op goede gronden de eene of de andere opvatting hebben te verdedigen.

Hoe nuttig het is dergelijke vraagstukken tijdig onder de ooggen te zien, moge blijken uit den jammerlijken toestand in Duitschland, waar momenteel een *teveel* is aan medici en tandartsen, en vooral de eersten op bedroevende wijze in de verdrukking zijn geraakt, niet alleen tot groote ellende voor de betrokkenen zelf, maar tevens tot schade voor de patiënten en voor de professie als zoodanig.

„Er is geen gevaarlijker individu dan een arme dokter”,

zegt Bernard Shaw en toen hij dit schreef lang voor den oorlog, zal hij wel ternauwernood beseft hebben, hoezeer het bewijs voor die stelling thans onophoudelijk geleverd wordt!

Wanneer wij nu voor de tandheeskunde in ons land willen onderzoeken hoe groot het aantal tandartsen ongeveer wezen moet, dan is dit natuurlijk niet door een eenvoudig rekensommetje vast te stellen. Wij weten (zie Buisman) dat de normale aangroei ongeveer 4.8 % per jaar bedraagt; gemakshalve zullen wij 5 % nemen.

Wij weten ook dat de jaarlijksche bevolkingstoename in ons land gemiddeld 1.42 % bedraagt (Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart in de Econ. Stat. Berichten 1922), gemakshalve 1.5 %.

Dan neemt dus de tandheeskundige hulp bevolkingsgewijs met $3\frac{1}{2}$ % toe.

Het wil ons voorkomen dat in werkelijkheid in de toekomst dit cijfer grooter zal zijn. Immers er studeeren momenteel in Utrecht ongeveer 250 a.s. tandartsen, die dus over 5 jaren in de praktijk zullen zijn, dat is gemiddeld 50 per jaar.

Buisman geeft als hoogste aanwas 25 voor het jaar 1918 (23 voor 1922), wij mogen dus verwachten dat in de eerstvolgende jaren dit aantal belangrijk zal stijgen, ook al houden wij rekening met het feit, dat er enkelen niet zullen afstuderen, dat er naar Indië zullen gaan en dat er dames zullen zijn, die later geen praktijk zullen uitoefenen. Stelt men dit aantal op 20 % (toch waarlijk niet gering), dan blijft voor de eerstvolgende 5 jaar het gemiddelde 40 per jaar!

En vraagt men zich nu af hoe de behoefte aan hulp berekend moet worden, dan moet allereerst worden geconstateerd, dat — wil men die hulp per duizend inwoners vaststellen — dit niet mogelijk is door het aantal tandartsen te deelen op 7 millioen inwoners. Voorloopig zal het ongetwijfeld een schoone illusie blijven, het platteland op dezelfde wijze te voorzien, als dit in de steden mogelijk is.

Voor het geheele land is het gemiddelde: 1 tandarts op 14000 inwoners, de grootste dichtheid is: 1 op 3900 (Haarlem).

Over 5 jaar zal volgens bovenstaande berekening voor het geheele land de toestand veranderd zijn in 1 op 10700 (± 700 op $\pm 7\frac{1}{2}$ millioen).

In de 37 door Buisman vermelde steden (van 20 duizend inwoners en daarboven) wonen ongeveer 3 millioen menschen; nemen wij voor de kleinere plaatsen er nog een half millioen bij, dan zullen wij niet ver van de waarheid zijn, door te zeggen dat de helft der bevolking op het platteland woont.

Wanneer wij voor dit platteland nu veiligheidshalve nog eens 10 % reserveeren (al weten wij niet waar zij blijven moeten), dan zijn er over 5 jaar 670 tandartsen te verdeelen over $3\frac{1}{4}$ millioen inwoners, dat is 1 op 5000!

Met andere woorden, dan naderen wij al aanzienlijk wat thans de *grootste* dichtheid is en wat door bijna geen der groote steden thans bereikt wordt!

Wanneer we nu verder weten, dat voor de fondsen statistisch is vastgelegd dat op 6000 ingeschrevenen één tandarts een halve dag werk heeft, *dan meenen wij op grond van deze feiten, dat er binnen zeer afzienbaren tijd van een t e v e e l aan tandheelkundige hulp zal kunnen worden gesproken.* En nu zal men vol vreugde kunnen uitroepen dat dan die beruchte dure hulp der tandartsen daardoor vanzelf goedkoper zal worden en derhalve de vraag grooter, waardoor weer meer hulp verleend zal kunnen worden; dit lijkt illusoir, want zij die er thans niet om vragen, worden in hoofdzaak gerecru-teerd uit degenen die in de fondsen hulp zouden kunnen krijgen. Zoodat eerder te vreezen staat dat dan het gevaar van Shaw's „arme dokter” zal ontstaan, een gevaar waarvan de eerste symptomen zich nu reeds hier en daar doen gevoelen.

Wij willen uit het bovenstaande voorloopig geen verdere conclusie trekken dan deze ééne, dat uit Buisman's statistieken en uit de ons bekende feiten, het bakerpraatje van een tekort aan tandartsen als argument niet langer kan worden getolereerd!

N.